

Geografia

Sèrie 1

SOLUCIONS,

CRITERIS DE PUNTUACIÓ

I CORRECCIÓ

INSTRUCCIONS

La prova consta de dos exercicis.

- Part obligatòria: exercici 1.
- Exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B. Cal que indiqueu clarament quina opció heu triat (A o B).
- Si responeu totes dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de totes dues opcions.

Exercici 1
[5 punts en total]

Llegiu atentament el text i responeu les qüestions següents.

L'aigua del mar bull i assoleix nous rècords de calor

L'escalfament global continua avançant imparablement i accelera un canvi climàtic, que cada cop és més evident. Les temperatures no paren de pujar arreu del planeta i cada any s'assoleixen nous rècords. Però aquest ascens tèrmic no només té lloc a la superfície terrestre, sinó que també es nota, i molt, al mar. De fet, aquest mes d'agost ja s'han registrat dos nous rècords de calor marins entre Catalunya i les Balears.

El primer rècord es va assolir el 9 d'agost a l'Estartit, a Torroella de Montgrí (Baix Empordà). Les dades recollides una milla enllà de les illes Medes van registrar una temperatura de la superfície de l'aigua del mar de 27,65 °C, cosa que va polvoritzar l'anterior rècord de 27,5 °C assolit l'agost del 2022. Aquesta xifra és especialment important i alhora preocupant, ja que és el valor més elevat detectat al llarg de l'últim mig segle.

Hem de tenir en compte que enguany, a diferència dels últims estius, la calor intensa no ha arribat fins al mes de juliol, i que en el cas de Catalunya l'any 2022 va ser l'any més càlid des que se'n tenen registres, amb rècords de calor ambiental i al mar. Per tant, el fet que aquest estiu ja hàgim superat alguns rècords assolits fa dos anys evidencia que, malgrat alguns petits respirs que ens puguin donar les temperatures, l'escalfament global i el canvi climàtic no s'aturen.

L'augment tan important de la temperatura de l'aigua del mar i les onades de calor marines cada cop més freqüents estan causant greus efectes en els ecosistemes marins de la nostra zona mediterrània. Algunes espècies autòctones de la flora i la fauna aquàtiques estan en perill d'extinció o estan emigrant cap a aigües més fresques ubicades més al nord. També s'hi està detectant un augment d'espècies invasores pròpies d'aigües més tropicals que ara troben a casa nostra un mar més temperat i adequat per a elles. I aquesta situació s'està repetint en mars i oceans de tot el món.

En aquest sentit, el programa europeu Copernicus ha registrat recentment una ratxa de quinze mesos continuats batent rècords de calor de l'aigua marina a escala global. Un mar més calent accelera el canvi climàtic i contribueix a l'augment dels fenòmens meteorològics extrems, com per exemple borrasques mediterrànies més profundes i violentes.

Adaptació feta a partir de l'article de
SEGURA, Xavi. *Ara.cat* (16 d'agost de 2024)

1. Resumiu les idees principals del text.
[1 punt]

El canvi climàtic està provocant un augment de la temperatura del mar i, en aquest sentit, durant l'estiu de l'any 2024 es van batre dos nous rècords en l'ecosistema marí situat entre Catalunya i les Illes Balears. Un d'ells es va produir a l'Estartit, on la temperatura va augmentar 0,15 °C respecte de l'any 2022, considerat l'any més càlid des que hi ha registres.

Pel que fa als ecosistemes marins, existeixen diverses espècies de flora i fauna marines que estan en perill d'extinció i d'altres que comencen a emigrar cap a zones més fresques. De la mateixa manera, s'ha detectat la presència d'espècies invasores provinents d'àrees tropicals.

La temperatura del mar cada vegada és més elevada, fet que contribueix a l'acceleració del canvi climàtic i, en darrer terme, contribueix a l'increment del nombre de fenòmens meteorològics extrems.

2. Definiu què és el canvi climàtic antropogènic i quines en són les causes principals.
[2 punts]

El canvi climàtic antropogènic és la variació de les característiques climàtiques provocada per l'acció humana. Aquests canvis afecten especialment el règim de precipitacions, temperatures, vents i corrents marins.

El canvi climàtic és originat per l'efecte hivernacle, que és un fenomen natural pel qual una sèrie de gasos mantenen la temperatura de l'atmosfera i permeten l'existència de la vida al planeta gràcies a l'absorció d'una part de la radiació infraroja procedent de la Terra. Aquest fenomen, però, s'ha vist agreujat per l'emissió de gasos d'efecte hivernacle com el diòxid de carboni, procedent dels combustibles fòssils, per exemple el carbó i el petroli, o d'altres com el metà i l'òxid nitrós.

L'origen de l'emissió massiva de gasos contaminants que perjudiquen l'atmosfera i agreugen el canvi climàtic es troba en els transports, la indústria, les centrals tèrmiques, la desforestació i la ramaderia intensiva, entre d'altres.

3. Expliqueu què són els ODS, exposeu quines són les seves característiques i esmenteu-ne dos objectius.
[2 punts]

Els ODS són els Objectius de Desenvolupament Sostenible, que van ser aprovats en la cimera de l'ONU pel desenvolupament sostenible l'any 2015. 193 membres de l'ONU van adoptar, aleshores, l'agenda 2030, que marcava les polítiques dels governs en els quinze anys posteriors.

Els ODS inclouen 17 objectius de tipus econòmic, social i ambiental per abordar els reptes globals: erradicar la pobresa, lluitar contra la desigualtat i la injustícia, posar fre al canvi climàtic, etc.

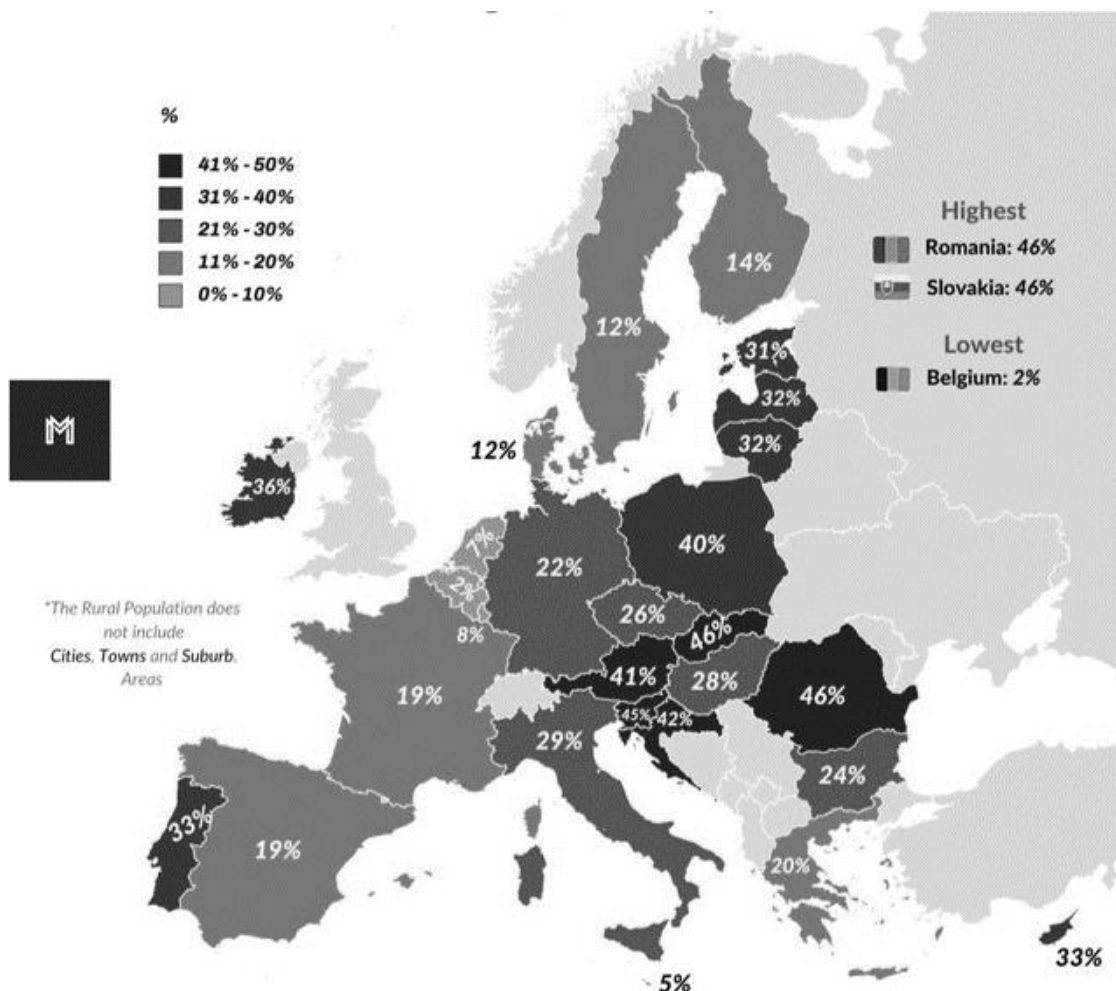
Les persones aspirants han de citar dos dels 17 objectius que formen part dels ODS.

Exercici 2
[5 punts en total]

OPCIÓ A

Observeu atentament el mapa de l'any 2021 i responeu les qüestions següents.

Percentatge de població rural

FONT: worldbank

1. Descriu la informació que proporciona el mapa.
[1 punt]

El mapa mostra el percentatge de població rural que hi ha als diferents estats que formaven la Unió Europea l'any 2021.

Per una banda, es pot observar que els estats amb més població rural estan ubicats a l'est d'Europa, per exemple a Romania i a Eslovàquia, on el percentatge arriba gairebé a la meitat de la població.

Per una altra banda, els estats amb més població urbana, més d'un 90 %, es localitzen a la part més occidental del continent, com ara Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg.

En general, es pot apreciar que els països que van iniciar el projecte europeu tenen una població majoritàriament urbana, mentre que els estats membres que s'han incorporat més tard tenen un percentatge més alt de població rural.

2. Exposeu quins són els sectors econòmics principals de les zones amb més població urbana de la Unió Europea i com això afecta la seva economia i el seu nivell de desenvolupament.

[2 punts]

Les zones amb més població urbana coincideixen amb les més industrialitzades del continent, amb una població ocupada al sector secundari més alta, en detriment del sector primari. Els beneficis econòmics en el sector secundari són molt més elevats que en el primari, motiu pel qual augmenta el PIB per càpita d'aquests territoris i el nivell de benestar de la seva població és més alt.

Tot i això, l'alumnat ha d'assenyalar que més del 60 % de la població d'aquests estats es dedica al sector terciari, i ofereixen una diversitat molt gran de serveis, fet que evidencia que es tracta de països amb un nivell de desenvolupament elevat, tal com queda reflectit a l'indicador de l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH).

Així, doncs, els estats situats a l'Europa occidental tenen un nivell de riquesa i de benestar més destacat que els països ubicats a la part més oriental del continent.

3. Justifiqueu si l'afirmació següent és vertadera o falsa: «L'Àrea Metropolitana de Barcelona té un alt grau de dependència envers les zones rurals de Catalunya».

[2 punts]

Les persones aspirants han d'assenyalar que l'afirmació és vertadera, fent esment del fet que dins l'Àrea Metropolitana de Barcelona hi viu prop de la meitat de la població catalana i no és autosuficient en el proveïment de recursos per abastir-ne les necessitats. Com a mínim, haurien d'esmentar dos dels aspectes següents:

- **La producció d'energia.**
- **L'abastiment d'aigua.**
- **La producció d'aliments.**

Tot i això, el corrector podrà tenir en compte altres propostes que estiguin ben justificades.

OPCIÓ B

Observeu atentament la taula de l'any 2023 i responeu les qüestions següents:

Arribada de turistes estrangers i despeses segons el país d'origen. Catalunya

De gener a desembre de 2023

	Turistes				Despesa total				Turista
	Valor	% distrib	% Variació interanual		Millions d'euros	% distrib	% Variació interanual		
			23/22	23/19			23/22	23/19	
Alemanya	1.386.087	7,6%	14,4%	-3,2%	1.365	6,4%	13,8%	10,4%	985
Bèlgica	407.340	2,2%	25,9%	10,2%	562	2,6%	51,5%	36,8%	1.025
França	3.724.959	20,5%	9,0%	-8,8%	2.754	13,0%	14,6%	12,0%	739
Irlanda	368.554	2,0%	5,8%	1,0%	495	2,3%	-5,7%	-4,1%	1.175
Itàlia	1.259.448	6,9%	21,5%	4,7%	870	4,1%	16,8%	17,7%	690
Països Baixos	752.856	4,1%	13,1%	0,8%	878	4,1%	-1,1%	19,6%	1.130
Països nòrdics	563.869	3,1%	-0,5%	-1,7%	636	3,0%	2,4%	-3,8%	1.128
Portugal	295.013	1,6%	82,1%	56,2%	196	0,9%	44,9%	26,4%	684
Regne Unit	1.797.832	9,9%	23,7%	-10,8%	1.914	9,0%	21,1%	-1,5%	1.065
Suïssa	325.785	1,8%	6,1%	5,3%	304	1,4%	18,5%	49,3%	771
Resta d'Europa	2.526.105	13,9%	-	-	2.119	10,0%	-	-	983
Estats Units	1.594.076	8,8%	37,1%	5,8%	2.923	13,8%	51,5%	15,4%	1.722
Resta d'Amèrica	1.146.914	6,3%	30,6%	-2,0%	1.743	8,2%	15,0%	-9,1%	1.647
Resta del món	2.033.774	11,2%	-	-	4.491	21,1%	-	-	2.126
Total	18.182.612	100,0%	22,4%	-6,2%	21248	100,0%	28,9%	-0,3%	1.169

FONT: <https://empresa.gencat.cat/web/.content/001-departament/04-serveis/04_estudis_estadistica/Turisme/Balancos-dactivitat-turistica/balanc_anual/Balanc_turisme_anual-2023.pdf>

1. Descriuiu la informació que proporciona la taula.
[1 punt]

La taula mostra el nombre de turistes estrangers que van visitar Catalunya l'any 2023, segons el país d'origen i la seva despesa mitjana. Les xifres globals indiquen que el darrer any ha augmentat un 22 % el nombre total de visitants, tot i que encara és inferior al nombre anterior a la pandèmia de la covid-19. La despesa relacionada amb el turisme estranger segueix una evolució molt similar.

L'afluència més gran de turistes prové d'Europa, especialment de França, seguit del Regne Unit i d'Alemanya. L'augment d'aquests països segueix la tendència general a millorar, malgrat que encara mostren un creixement negatiu respecte del 2019.

En comparació a l'any 2022, el turisme que més ha augmentat és el que procedeix de Portugal, seguit del de Bèlgica i el dels Estats Units.

Pel que fa a la procedència del capital generat pel turisme, els països que n'aporten més són els Estats Units, França i el Regne Unit. Tot i això, s'observa que la mitjana de despesa per turista, en general, és superior en els països que no pertanyen a Europa, especialment els Estats Units.

2. Definiu els termes següents: estacionalitat turística, turisme sostenible, agroturisme i segona residència.

[2 punts]

Estacionalitat turística: és el fenomen que concentra una afluència significativa de turistes en un espai i un període determinat de l'any, generalment condicionat pel clima. Són exemple d'aquesta estacionalitat el turisme de sol i de platja, i el turisme de neu.

Turisme sostenible: és aquell que permet una gestió global dels recursos per garantir-ne la durabilitat i permetre la conservació del patrimoni natural i cultural. Per exemple, el turisme rural o agroturisme, i el turisme ecològic o ecoturisme.

Agroturisme: activitats turístiques i d'oci realitzades en el medi rural i que, en moltes ocasions, complementen les rendes agràries de les explotacions.

Segona residència: habitatge unifamiliar utilitzat una part de l'any de forma estacional o periòdica, però que no constitueix la residència habitual de la família.

3. Exposeu a través de dos exemples quins són els principals reptes del turisme a Catalunya i quina realitat intenten millorar.

[2 punts]

Les persones aspirants han d'assenyalar que les mesures principals implementades a Catalunya no busquen augmentar el nombre total de turistes, ja que es considera que el nombre actual exerceix una pressió molt gran sobre el territori català, especialment a la ciutat de Barcelona i al litoral. L'objectiu genèric és aconseguir una activitat econòmica més sostenible i respectuosa amb el territori, per la qual cosa s'està treballant per millorar els aspectes següents. Cal esmentar dues de les opcions següents, com a mínim. Tot i això, es podran tenir en compte altres propostes que estiguin ben argumentades.

- Descentralitzar el turisme fora de les zones més massificades, com ara la ciutat de Barcelona.
- Desestacionalitzar el turisme i fomentar-ne un repartiment més equilibrat durant tot l'any.
- Incentivar l'augment de les despeses dels turistes.
- Diversificar l'oferta a través de la promoció d'activitats i d'experiències que enriqueixin l'estada dels turistes.

